

معرفی منابع کتابخانه‌ای و اسنادی

گنجینه امضاء مؤلف

از گذشته‌های بسیار دور تا اوایل حکومت پهلوی (۱۳۰۶-۱۳۰۵ خ) غالباً هریک از رجال و نسوان برای خود یک یا چندین مُهر داشتند و مُهرها به عنوان نشان رسمی هر شخص محسوب می‌شدند، اما گاهی به دلیل محدود بودن تعداد مُهرسازان هر منطقه و نیز محدود بودن الگوهای مُهرها و نیز تشابه اسامی، گاهی مُهرهای برخی از اشخاص شباهت زیادی به یکدیگر داشتند. از سوی دیگر به واسطه‌ی احتمال جعل، مُهرها و سوءاستفاده از آن‌ها، غالباً افراد هر چند سال یک‌بار، مُهرهای قدیمی خود را معدوم کرده و مُهرهایی جدید می‌ساختند. به همین واسطه یکی از شاخه‌های دشوار و پیچیده‌ی علم سندشناسی، دانش مُهرشناسی است. اما از حدود یک‌صدسال اخیر مُهرها جای خود را به امضاءها دادند. لذا در مواجهه با اسناد یک‌صدسال اخیر، یکی از مهم‌ترین و دشوارترین شاخه‌ها و گرایش‌های علم سندشناسی، شناخت دستخط‌ها و امضاءهای رجال و شخصیت‌هاست. غالباً کسانی از این دانش برخوردار هستند که در پژوهش‌های اسنادی و علم سندشناسی تجربه‌ی کافی داشته و سال‌ها اسناد مختلف را مورد تحقیق و بررسی قرار داده‌اند. باتوجه به این‌که دستخط‌ها و امضاءهای شخصیت‌های مختلف در بین اسناد گوناگون پراکنده است، پژوهشگر باید در طی زمان و حین بررسی‌ها و مطالعات خود، با دستخط‌ها و امضاءها آشنا شده، آن‌ها را به خاطر بسپارد. نکته‌ی حایز اهمیت این است که برخی از اشخاص برای امور مختلف از دستخط‌ها و امضاءهای مختلف استفاده می‌کرده‌اند، که آگاهی به این امر گاهی ممکن است حتی با بررسی و مطالعه‌ی هزارها و میلیون‌ها سند هم میسر نشود. گاهی نیز دسخط و امضاء برخی افراد در طول زمان دچار تحولات و تغییراتی شده، که گاهی با بررسی مکاتبات یک شخص در طول یک بازه‌ی زمانی قابل بررسی خواهد بود، اما در صورت پراکنده بودن اسناد، پر بردن به این تحولات نیز کاری بس دشوار است. مؤسسه فرهنگی و کتابخانه‌ی بزرگ میرداماد، از یک دهه‌ی گذشته به منظور گردآوری دستخط‌ها و امضاءهای گروهی از شخصیت‌ها و رجال فرهنگی، اقدام به راه‌اندازی گنجینه‌ی امضاء مؤلف نمود؛ در این گنجینه مجموعه‌ای از کتاب‌ها و سایر آثار فرهنگی با یادداشت و امضاء مؤلف نگهداری می‌شوند. علاوه براین در بخش تاریخ شفاهی مؤسسه فرهنگی میرداماد نیز گاهی یادداشت‌هایی از برخی افراد که برای مصاحبه دعوت می‌شوند، گرفته می‌شود، که این اقدامات قدمی کوچک در راستای گردآوری نمونه‌هایی از دستخط‌ها و امضاءهای گروه محدودی از رجال و شخصیت‌های معاصر ایران و به خصوص منطقه‌ی گرگان و استرآباد (استان گلستان) است و در صورت جمع‌آوری تعداد قابل توجهی از دست‌نوشته‌ها و امضاءهای افراد مختلف، زمینه را برای پژوهش در زمینه شناخت دستخط و امضاء رجال فراهم خواهد کرد.